

Ольга Скоморощенко

SEMINCI-53

тримає свій рівень

1

2

3

4

Незважаючи на певні побоювання у зв'язку зі зміною дирекції Міжнародного Тижня кіно (SEMINCI) і відчутними організаційними складнощами на початку роботи одного з двох найважливіших міжнародних кінофестивалів Іспанії SEMINCI-53, що відбувся наприкінці жовтня 2008 у Вальядоліді, він підтвердив свій високий статус відповідним рівнем кінофільмів, представлених і в Офіційній, і в інших конкурсних та позаконкурсних програмах і показах (близько 120 стрічок)

1. Кадр із фільму «Шлунок» («Estomago»). Режисер Маркос Хорхе. Бразилія-Італія, 2007.

2. Іспанська акторка Кармен Маура.

3. Кадр із фільму «Страшенно щасливі» («Frygtelig lykkelig»). Режисер Генрік Рубен Генц. Данія, 2008.

4. Кадр із фільму «Баночка» («El Frasco»). Режисер Альберто Лекчі. Іспанія-Аргентина, 2008.

Щороку Тиждень розширює міжнародний масштаб, проте зберігає присутність власних кінотворів, яких було цього разу чотири з двадцяти одного, представленого в Офіційній програмі, що складалася великою мірою з європейського кіно. Крім того, до фестивалю повернулися його, так би мовити, знакові режисери минулих років: ізраїльтянин Амос Гітай, канадієць вірменського походження Атом Егоян, Родріго Пла з Мексики та Альберто Леккі з Аргентини. Засяяли й нові імена: вразила експресивністю і високою гуманістичною нотою «Гітара», перша повнометражна стрічка Емі Редфорд, доньки Роберта Редфорда, яка має за плечима вагомий акторський досвід.

Від початку свого заснування 1956 року цей фестиваль був характерний тим, що намагався ознайомити з новими авторами і невідомими в Іспанії кінематографіями, створюючи тим і власну ідентичність. Нині це один із небагатьох кінофорумів, де режисери є справжніми зірками.

За традицією одним із членів міжнародного журі Офіційної програми стає переможець попереднього фестивалю. Того разу ним став іспанський (вперше в історії фестивалю) режисер Херардо Оліварес («14 кілометрів» присвячено болючій темі еміграції з Африки до Європи). І цього разу така тема була в Офіційній програмі: один із чотирьох іспанців, Чус Гутьєррес, свою версію проблеми подає під новим кутом зору, з іспанського боку. Його «Повернення до Гансали» завоювало Спеціальний приз журі. А «Золотий колосок» SEMINCI-53 і 50 тис. євро за одностайним рішенням журі присуджено фільму «Шлунок» бразильського режисера Маркоса Хорхе (виробництво Бразилії та Італії). Це перша повнометражна стрічка молодого бразильського митця, який навчався режисурі в Італії і вже зняв вісім короткометражок. Маркос Хорхе – один із чотирьох співавторів сценарію. Складна суміш феномена влади, сексу, ревнощів і гастрономії – ось та «страва», яку пропонують глядацькому «шлунку» творці фільму. Метафора корупції пронизує весь фільм, в якому світ складається з тих, хто їсть, і тих, кого їдять. Головний герой Раймундо Нонато знайшов свій шлях: він їжу готує. Треба зазначити, що в Італії, як і в Іспанії, кухня є справою надзвичайно серйозною, час обіду вважається майже сакральним, а професія кухаря – стратегічною. Більшість екранного часу – це епізоди у в'язниці, де врешті-решт опиняється головний герой, засуджений за подвійне вбивство. На думку режисера, людська істота змінює свою етику в міру завоювання влади, не має значення, якого рівня і гатунку. На початку оповіді Раймундо з'являється як цілком невинне створіння, дуже чистий, але коли поліпшує свій соціальний статус, набуває негативних рис. Раймундо починає свою кар'єру в невеликій забігайлівці, де «причаровує» своїми пампушками вуличну повію і звідки його забирає хазяїн престижного ресторану до себе в кухарі, завваживши в ньому талант. Однак коли Раймундо, відчувши певну економічну незалежність, вирішує одружитися, саме хазяїн ресторану зваблює його наречену-повію ще кращою їжею, вочевидь не для того, щоб з нею одружитися.

«Шлунок» Маркоса Хорхе був удостоєний також Премії Пілар Міро, відомої іспанської жінки-режисера, що присуджується кращому новому режисеру.

Виконавець головної ролі фільму бразильський актор

Жоао Мігель отримав Премію кращому акторові, поділивши її ex-aequo з іспанським актором Унаксом Угальде, який створив центральний образ молодого сільського священика під час Громадянської війни 1936 року в Іспанії у фільмі Елени Таберни. Сама вона кваліфікує свою стрічку як необхідну у висвітленні теми участі католицької церкви у цій братовбивчій війні. Існувало дві її моделі: церква, що не допускала, аби відбувалися вбивства в ім'я її чи будь-кого, й інша модель з подачі деяких священиків, які доходили до того, що вказували, кого треба розстрілювати по селах. Проникливим вийшов образ молодого священика – Елену Таберну надихнула історія життя її рідного дядька.

А найкращою актрисою названо Марію Хейсканен з Фінляндії за головну роль у фільмі «Незабутні миттєвості Марії Ларссон» відомого шведського режисера Яна Троелля (виробництво Данія – Фінляндія – Норвегія – Швеція). Від нестерпного життя в сім'ї з чоловіком, який не може втриматися надовго на жодній роботі, пиячить і зганяє своє невдоволення вдома на дружину і дітей, доходячи до насильства, головна героїня знаходить свою «віддушину», захопившись фотографуванням. Дія відбувається на початку ХХ ст., коли про фото ще мали уявлення як про якоесь дивовижне явище. Марія заприятелювала з власником фотомагазину, який спершу давав їй невеликі уроки з фотографування, а потім сам почав дивуватись успіхам Марії, до якої шикувалися черги, аби зробити фотографії. У «Незабутніх миттєвостях» так само не обійшлося без родинно-спадкових зв'язків: прототипом головної героїні, для якої фотографія стала магічним вікном у світ, де вона могла утвердитися як особистість, стала бабуся Яна Троелля. Він був другим оператором-постановником свого фільму, який зняв Мішка Гаврушов, і вони отримали ще й Премію за кращу операторську роботу.

«Срібний колосок» виборов фільм з дивною назвою «Баночка» аргентинського режисера Альберто Леккі (виробництво Іспанія – Аргентина). Цілком любовна історія знайшла своє місце на SEMINCI, традиційно спрямованому на соціальні проблеми суспільства та ще й за результатами голосування її було призначено Премію публіки, для якої не виникало сумнівів, хто є переможцем на фестивалі. Головний герой фільму Хуан – водій приміського автобуса, а Роміна – вчителька в одному з населених пунктів, через який проїжджає щоденно Хуан. Обоє відчують потяг один до одного, але ніхто не наважується зробити перший крок. Аж доти, доки Роміна не попросить доставити до поліклініки пакунок, який дорогою, в одному з барів розкриває цікава офіціантка. Як виявляється, в ньому міститься баночка з уриною, яку вчителька мала передати на аналіз. Зачарований такою довірою, роздивляючись крізь сонячні промені рідину в баночці, Хуан випадково розбиває її і щоб «не підвести» вчительку, наповнює іншу баночку своєю уриною.

А потім у Роміні виявляють діабет. Таким чином баночка стає провідною ниткою романтичної історії двох самотніх людей, яким кохання дається непросто. Успіхом фільм завдячує, очевидно, типовому розвитку стосунків у сучасному суспільстві. Незграбність головного героя перетворюється на ніжність і вразливість, і кожен у залі щиро прагне, щоб ця пара відбулася. Великою мірою свій внесок до успіху стрічки зробили актори Летіція Бредіс і

Даріо Грандінетті, добре відомий нашому глядачеві за фільмом Педро Альмодовара «Говоріть до неї», де зіграв роль журналіста. У фільмі Альберто Леккі цей актор далекий від усього, що досі напрацював у кіно. Режисер зізнався на прес-конференції, що в нього викликає страшенний ентузіазм саме можливість «висмикнути» актора з попередньо зробленого і що саме в цьому він вбачає для себе виклик як для режисера.

Премію за кращий сценарій здобув фільм з Данії «Страшенно щасливий». Вже в самій назві відчувається іронія. Його режисер Генрік Рубен Генц написав сценарій разом з Грей Дуня Єнсен. Авторів надихнула новела Ерлінга Епсена, данського письменника, який створив гротескну оповідь, де знайшлося місце елементам криміналістики, вестерну і навіть фільму жахів. Молодого поліцейського з Копенгагена не з його волі, а радше за професійні прорахунки призначають у невеличке провінційне містечко, де кожен живе своїм життям, не бажаючи втручання державних структур і маючи свої уявлення про закон і порядок, які відрізняються від цивілізованих. Втрутившись у сімейні стосунки, аби захистити дружину від насильства її чоловіка, молодий комісар поліції сам стає коханцем принадної і таємничої жінки, аж доки за певних обставин не стає її ненавмисним вбивцею. Заскочений зненацька візитом до жінки місцевого лікаря, головний герой не наважується зізнатися у нещасному випадку, що призвів до її смерті. І врешті-решт серед містечкових авторитетів визріває спільне рішення не видавати винуватця за умови, що той назавжди зостанеться їхнім комісаром поліції. Композитор фільму «Страшенно щасливий» Каре Бьєрку став володарем Премії за кращу музику фестивалю.

Традиційна програма SEMINCI «Період історії» запропонувала документальну стрічку з Голландії «Анна, сім років на фронті», присвячену пам'яті Анни Політковської. Режисер Марія Новікова, яка була присутньою, прокоментувала, що під час поховання журналістки, яка наважувалася говорити правду про війну в Чечні, подаючи досить критичні матеріали щодо політики Кремля, її колега-журналіст із «Новой газети» В'ячеслав Ізмайлов сказав, що солдат виживає на війні сім років, перш ніж його вбивають. Політковська почала друкувати свої невідгдані Кремлю репортажі 1999 року, а 7 жовтня 2006 року була вбита кількома вистрілами в ліфті власного будинку. Сама Марія Новікова, яка проживає в Голландії, зізналася, що очікувала сім років, щоб створити цей документальний фільм, який хоча й не отримав фестивальных нагород, проте не пройшов непоміченим і викликав нову хвилю суспільного резонансу.

Позаконкурсна програма «Spanish cinema» представила кращі фільми вітчизняного виробництва 2007–2008 років (2007 року створено 172 повнометражні фільми, дані 2008 року поки що підраховують), що вже завоювали головні нагороди на «внутрішньому» фестивалі іспанського кіно в Малазі, який відбувся у квітні 2008 року. Це – «3 дні» Хав'єра Гутьєрреса, «Всі ми запрошені» Мануеля Гутьєрреса Арагона, присвячений проблемі тероризму, що пустив багатолітне коріння в Країні Басків і поширився по всій Іспанії. Це і новий фільм «Боягузи» Хосе Корбачо і Хуан Крус, який у Вальядоліді зблиснув своїми но-

вими гранями. Етичні проблеми, порушені в ньому, про «дідівщину» серед учнів старших класів, виявилися спільними для міжнародної аудиторії, змусивши співпереживати і стверджуючи необхідність відстоювати людську гідність за будь-яких обставин, бо це завжди і на всіх рівнях – і дітей, і батьків – буває іноді нелегко і потребує сміливості й навіть відваги.

Нововведенням став цікавий захід під назвою «Сніданок з ...», коли присутнім на фестивалі журналістам дають змогу у невимушеній обстановці безпосередньо поспілкуватися і поставити свої запитання одній із кінозірок. Перший «сніданок» відбувся з Кармен Маурою, яка прибула на фестиваль для вручення їй «Почесного колоска» на відзнаку творчості актриси, «дівчини Альмодовара», як називають актрис, які знімалися в головних ролях у найвідомішого іспанського режисера. Кармен Маура знялася в шести з його фільмів, серед них «Жінки на грані нервового зриву», «Що я зробила, щоб заслужити на це» і останній – «Повернутися». Кармен Маура прийшла у світ кіно досить пізно, працюючи раніше в театрі. Це сталося наприкінці 1960-х, а потім, коли 1977 року відомий іспанський режисер Фернандо Коломо запросив її знятися у фільмі «Паперові тигри», почалася її впевнена кар'єра. Відтоді вона йшла від одного несподіваного запрошення до іншого, не маючи навіть гадки, що плакати з її обличчям прикрашатимуть Гран Віа (одна з центральних вулиць Мадрида). Нині Кармен Маура – актриса, творчий шлях якої не має собі рівних, в її доробку – 55 фільмів. Відомо, що їй свого часу довелося розлучитися з чоловіком, що на той час було зовсім не просто, між особистим життям і кар'єрою актриси обравши останнє.

Тому моє запитання прозвучало так:

– Чи не шкодуєте ви, що зробили вирішальний крок на користь творчого покликання, пішовши з родини?

– Я зрозуміла запитання. Жодної хвилини не пошкодувала, що присвятила себе тому, що хотіла робити. Як я можу шкодувати або нарікати на свою професію, коли саме вона «витягала» мене з депресивного стану?

Після закінчення «Сніданку», користуючись нагодою особистого спілкування, я попросила зробити фото, і Кармен Маура, ніби не вірячи, захоплено перепитала:

– То це ти аж з України прийшла?

Під час вечірньої церемонії вручення «Почесного колоска» Кармен Маура сказала, що для неї несподівано цікавою і вражаючою була вранішня зустріч із журналістами і що саме їм вона хотіла б присвятити цей «Колосок».

Важливою подією Тижня був показ фільму німого періоду «Метрополіс» Фріца Ланга. Знятий 1927 року, реставрований з доповненням ще 15 хвилин, віднайдених на основі оригінальної копії, що зберігалася в Музеї кіно в Буенос-Айресі. У такому вигляді «Метрополіс», проголошений ЮНЕСКО надбанням людства, демонструвався вперше в Європі в супроводі Симфонічного оркестру Кастильї і Леону. Провідна гуманістична ідея «Метрополісу», вкладає в уста головного героя, полягає в тому, що між мозком і руками має бути серце. Отак просто!

У цьому сенсі SEMINCI-53, що зберігає традицію соціально спрямованого кіно, відповідає цій настанові: до фестивалю потрапляють фільми високого художнього рівня, далекі від комерційних кіл, зроблені на основі почуттів, за покликом серця.